

paulò ante cubitum egregio cum successu exhibetur. \mathcal{R} . Vitæ. opt. q. p. calcinetur ad obscuram rubedinem, post freq. aqua calicâ abluatur ad omnimodam dulcificationem, exsiccatum subtilissimè pulveritatum misceatur anatica portione cura * itidem subtilissimè pulverifato, hinc mixturam inde retortæ vitreæ ad plenitudinem tertiæ partis usque sublimeretur per gradus Δ (spatio 10. l. 12. horarum sub finem augendo Δ ut fundus retortæ planè excandescat, sublimatum exemplum lutei debet esse coloris, quod si flavescat, denuò repetenda est sublimatio.

Operatio ejus fit vel per ambitum corporis, vel sudores vel per vias Urinarias, in omnibus febribus præsertim intermittentibus felicissimè adultis propinari potest. Præter hoc commendari solet * artificiale & ex tempore

præparatum, quod ex sale aliquo volat. affunditur sp. salis in phiola, facile præparari potest exhiberique ad gr. iij. l. iv. In infante quodam Priscipe magnum levamen attulit Elix. Scorbut. Rolinck. cujus descriptio in ejus Chymia traditur.

Chalybeata frequenter in usum sunt vocanda & vinum chalybeatum valde prodest, si infans lac adhuc fugat, tum longiores coctiones ex ante dictis etiam nutritici exhibentur.

Purgantia semper audiunt leniora cum facile humores his ægris diffluant, & ut plurimum diarrhœa ante obitum exoritur, oleat.

In Anglia hic affectus facilius curatur, forsan quia ejus indoles Medicis magis est nota quam Germanis, & ob hanc causam in tempore obveniunt.

LIBER SEXTUS.

De

Partium externarum morbis.

CASUS I. II. & III.

De Corpulentia nimia &c. &c.

(Historia vid. pag. 261. 262. & 263.)

RESOLUTIO.

Q

Uando in M. S. prædominium obtinent partes flexiles & chylosæ, quæ quoad suam superficiem respondent poris si-

brarum partium nutriendarum; majori in copiâ se agglomerant fibris nutriendis, & sic non solum nutritionem sed & augmentationem præstant, & cum non sufficiens spatium inveniunt, etiam in ipsis

Ec ee 3

inter-

interstitiis partium coarctantur in se invicem, implicantur & in pinguedinem abeunt, quæ vera causa est pinguedinis.

Obesitas laedit actiones imprimis autem animales præsertim quoad motum & respirationem, hinc Medici interdum in consilium vocantur pro curandâ nimia obesitate.

Curatio perficitur istiusmodi medicamentis quæ sunt duriora rigida, ad occursum aliarum partium flexi nescia,

Frequentius sunt exhibenda purgantia, utpote quæ excitatâ illâ fermentatione extraordinaria semper secum rapiunt partes chylosas & ita pinguedinem absumunt.

V. S. est administranda ad minuendam sang. abundantiam, quo prædominium illud tollatur, quam in sang. obtinet, nempe partes chylosæ flexiles & dulces. Vulgo quidem creditur succurrendum esse hepatis, quod propter laudabilem dispositionem excedat in languificatione & Author sit sang. copiosi generati; Verum præiudicium est, quia hepar 1) non est officina sanguinis, & 2) illa intemperies hepatis laudabilis (calida humida,) non est Author obesitatis: sed dicendum, quod hepar suam temperiem seu intemperiem hautiat ex ipsa M. S. qualis enim sanguis, talia viscera; si sanguis calidus etiam hepar calidum; sed vice versa, si hepar calidum etiam sang. calidus,

Convenit igitur præmissis purgantibus decoctum lignorum, quia illa ligna constant istiusmodi partibus duris, quæ semel motæ pergunt moveri & semper protrudunt alias partes, ut non possit tam facile agglutinari.

Elixirium proprietatis multum præstare potest hoc in casu propter vim suam

exsiccativam, h. e. quia restituit partes biliosas & amaras in sang. quibus prædominium obtinentibus nequaquam corpulentia nimia vel obesitas metuenda, hinc Cholericis nunquam fiunt obesi, quia acris potius rodunt partes quam ut illas nutriant, accedit etiam hoc, quod partes illæ biliosæ celestimo gradu percurrant tubulos partium & nullam moram concedant, quo partes possint agglutinari fibris, requiritur enim aliquo modo quies quo superficies inter se jungi possint.

Vitandus est usus cerevisiæ & Brühnii ut & vini, bibi potest pro ordinario potu decoctum secundarium lignorum ut A. N. etiam innuit, vel aqua panis correctæ, vel decoctum hordei quod propter vim diureticam impedit obesitatem. Fonticuli sunt excitandi in corpore, quia illud quod effluit nihil aliud est quam chylus propter potorum perversionem corruptus.

Obelos morte inopinatâ sæpe tolli dudam agnovit Hippoc. ubi dicit, Athletarum habitus, si ad summam pervenerit, sit valde periculosus, & plerumque obesi tollantur apoplexia, seu fiunt apoplectici, ratio quia ductus sunt valde angusti & comprimuntur à circumstante pinguedine, unde facile sang. retardatur in suo motu circulatorio: 2. Motus sang. progressivus non adeo alacriter perficitur si prædominium obtinet partes chylosæ potius facile sibi invicem adherent, unde sang. incalescit & in motu suo impeditur, unde obstruio arteriarum carotidum, pororum plexus choroides, quæ inducitur obstruione cessat spiritus animalis generatio. 3. Spiritus animalis participant

icipant de natura salina, salia autem exulant in tali sang. chyloso, ubi sufficienti in copia tali ex sang. non generari possunt Spiritus.

Mortis repentinæ in obesitate causa non semper est apoplexia, potius po-

lypus cordis est vera causa, quatenus sang. talis in grumos abit, dum partes chylolæ propter inæquales superficies firmiter sibi cohærent, unde in thalamis cordis talis sang. restagnant, & sæpe ex improvise tolluntur obesi,

CASUS. IV.

De Erysipelate.

(*Historia vid. pag. 264.*)

RESOLUTIO.

Est inflammatio cutis & partium subcutanearum; oritur ab obstructione, seu etiam quo oriri diximus phrenitidem, quando partium figuræ triangulares obstruunt per unam figuræ rotundæ, ubi latera seu spatia aliquot relinquuntur, quæ tunc repleti debent à materia ætherea majori cum impetu in spatia hæc irruente, unde oritur partium fluidum agitatio, quam sequitur calor, humorum affluxus & inflammatio; hinc videmus quod sæpissime ab admissione aeris frigidi statim contrahimus tumorem erysipelat. quod certum est indicium veram causam esse obstructionem, quando humores circulantes impediuntur in suo motu, vel quando insensibilis transpiratio impeditur.

Erysipelas est vel biliosum vergens magis ad colorem citrinum vel flavescens; vel sang. magis vergens ad rubedinem. Ita describi potest.

Erysip. est tumor quidam inflammatorius cum dolore acri & calore.

Diagnosis. Signa in sensus incurrunt ita ut à quolibet cognoscatur.

Prognosis. Est malum non contemnendum præsertim si in parte aliqua nobili reperitur l. saltem in parte aliquâ nobiliori vicinâ, sic erysipelas faciei nunquam caret periculo propter vicinitatem cerebri.

Periculosum est malum, quia ex levissimo etiam errore commisso ægri, adstant, vel Medici graviora symptomata induci possunt. Intus si vergat Erysipelas est malum. monente Hipp. nisi probe tractetur facile degenerat in ulcera insanabilia, gangrænam, sphacelum.

Solet semper cum accessione febrili invadere, nonnunquam cum Inguinum tumore; præcedit rigor, artuum lassitudo, supervenit calor, & inguina intumescunt (Die Hydrüsen schieffen auff.)

Curatio. Quid an purgantia conveniant? Recipe in principio hujus mali leve aliquod catarticum exhiberi potest, quod si jã altas radices egerit affect. à purgantib.

ab

abstinendum ne augeatur inflammatio, & morus humorum foris intus promoveatur. V. S. non est necessaria; Sudorifera vero omnem absolvunt paginam. E. statim sudorifera possunt propinari ex aq. florum sambuci (egregia medicina in hoc casu) aq. card. bened. cum mixtura simplici & theriaca; addi possunt pulveres præcipitantes & ꝑ 10 C. C. usto: exulent sal. volatilia & fixa.

Topica externè applicantur vel in forma sicca vel humida; in forma sicca egregium remedium est, cujus mentionem facit A. N. titulo de inflammatione mammarum pag. 236. ubi dicit, extra stuppam canabinam farina hordei & pulv. liquirit. (Süßholz-Mehl) creta pulverisata sæpi-

us apposita multum levaminis adfert. Suffimigia etiam prolunt ex thure, mastiche, usnia (Moos von Dirnschalen.) Excæcavit ferè omnes opinio hæc, quasi in erysi pelate humida & liquida non essent applicanda, cum tamen experientia teste egregium adferant levamen; itaque convenit Spiritus vini (cum theriaca) tepidè vel calidè debent applicari.

In Erysi pelate valde periculoso & mortem minante summo cum successu exhibetur aqua florum sambuci cum theriaca, irrorata hæc mixtura linteamina sæpius de die calida applicari solent.

Inter unguenta & emplastra agmen ducant Saturnina, ut Emplast. Saturninum, saccharum saturni, cerussa &c.

CASUS V.

De Bubone simplici.

(Historia vid. pag. 264.)

RESOLUTIO.

Fulciuntur vasa lymphatica variis à glandulis hinc inde in corpore sitis, ut eò facilius humores circulantes ad peripheriam corporis transferri possint, magis conspicuæ illæ glandulæ circa inguina & sub axillis sunt, ergò faciliè ibidem tumor excitatur, si acidum aliquod peregrinum accedat lympham, & humores circulantes præcipitans & coagulans, unde lymphæ ita ibidem incrassata glandulæ augentur, attolluntur & ita producuntur tumores, qui vocantur bubones. Freq. bubones seu tales tumores observantur in

pueris propter *αὐδύφασίαν* seu voracitatem; hinc in glandulæ circa inguina & sub axillis intumescunt, vulgo causa adscribitur augmentationi (Das Wachsen) neqq. à causa illa contemnenda: cum propter voracitatem augeatur acidum in corpore coagulans lympham, quæ incrassata restagnat in glandulis easq; attollit & tales tumores seu bubones inducit.

Tumores illi seu bubones vel sunt maligni vel benigni; maligni oriuntur in febris epidemicis, petechialibus peste & lue venereâ, ubi sub axillis & circi inguina erumpere solent; Benigni vero sine febre vel alio graviore symptomate oriuntur.

Curatio

Curatio admodum est facilis, si bene procedatur à Medico, potest tamen malum hoc labi in deterius si error committatur & materia peccans deferatur versus centrum, vel iterum cum sang. misceatur. A. N. auspicatus est curam V. S. quæ admitti potest in temperamento sanguineo; Venæ sectionem sequitur purgans aliquod: circa purgantia notandum hoc, quod non semper tuto exhibeantur, facile enim materia illa potest moveri & alio determinari ut vergat iterum ad partes interiores, satius igitur est si statim præscribamus diaphoreticum aliquod seu sudoriferum ex theriaca l. dialcordio.

Foris linimenta varia exhibentur pro discussione & resolutione, quæ si non succedat, indicat suppurantia; Convenit Theriaca in forma Emplastri apposita, vel quod familiarissimum & in vulgus notum, oleum scorpionum, cujus mentionem etiam facit A. N. qui etiam commendat illud salivæ hominis, quia spirituosæ est & naturæ salinæ, unde facile lympham incrassatam attenuare & resolvere potest, præfertur autem jejuni hominis, quia tempore eo facta est coctio, & saliva nequaquam imprægnata est peregrinis corpusculis.

CASUS VI.

De Parotide maligna.

(Historia vid. pag. 265.)

RESOLUTIO.

ESi tumor quidam retro aures exoritur: sit vel criticè, vel symptomaticè: symptomaticè si oritur pessimum est signum quia omnes moriuntur, quod legimus in observationibus Riverii; quod si vero criticè fiat, materia febrilis defertur ad illas partes tanquam emunctorium vel cloacam, & tunc optimum signum; Criticæ translationis signum desumitur ex symptomatatum recessione ut A. N. etiam habet; sin vero symptomata maneat in

vigore, & morbus non mitigetur, tunc tumor est symptomaticus.

In principio exulare debent omnia remedia, ne impediatur motus & naturæ beneficium pervertatur, quod si dolor urgeat & materia vergat ad suppuracionem, tunc juxta A. N. suppurantia imponi possunt, & materia suppurata quamprimum fieri potest educenda, hinc si spontè non rumpitur abscessus, aperiendus est; malum certè nequaquam est contemnendum propter vicinitatem cerebri, convenit & hic theriaca & ol. scorpion.

CASUS VII.

De Panaritio.

(Historia vid. pag. 265.)

RESOLUTIO.

Est tumor quidam valde dolorificus in extremitatibus digitorum & pedum, vocatur vulgo das böse Ding oder der Wurm am Finger; dolor valde est vehemens, ut vix ab ullo remedio mitigari possit, quia pars valde sensibilis affligitur, nempe pars membranosa & nervea, unde sequitur spirituum affluxus, qui valde inflant partes nerveas membranasas & musculos, unde & ipse sanguis impeditur in circulatione, & hæc est ratio quare sæpe ex vili tumore oriatur inflammatio totius brachii, ob influxum nempe spirituum qui inflant valde partes & musculos, unde impeditur sanguis, circulatio, qui restagnans inflammatur dum ejus motus intestinus augetur, qui author est inflammationis.

Phænomena illa facile applicari possunt; Dolor nempe vehemens est quia affligitur pars sensibilis valde, quæ spasmodicè contrahitur ab humore acri.

Per totum brachium diffunditur dolor propter consensum partium nervolarum, & Spirituum affluxum.

Lipothymia: Spiritus enim per illam spasmodicam concoctionem depauperantur & aliè determinantur, unde motus cordis languet.

Bezoardica hic sunt exhibenda, quo miasmata illa quæ facile alias à sanguine & humoribus circulantibus imbibuntur, eliminantur à corpore.

Externè conveniunt Saturnina, quæ saturant acidum, quò citius tumor deduci potest ad suppurationem, eò melius est.

CASUS VIII.

De Pernionibus.

(Historia vid. pag. 266.)

RESOLUTIO.

Dudum disputatum fuit, num frigus sit quid positivum vel privativum;

frigidulum sanè quòd multi statuerint frigus esse quid privativum, nam in nimia refrigeratione partium revera aliquid ingreditur corpus nostrum vel M. S.

Posi-

Positivum illud videtur consistere in aliquo acido coagulante M. S. quæ restagnans faciliè inflammatur.

Curatio nisi ritè instituaturs faciliè degenerat in pejus & sequitur sphacelus vel gangræna, destruitur enim tota textura partis nimis refrigeratæ, poris vero per-versis humores circulantes & sang. trajici non possunt, unde pars extinguitur

(stirbt ab) itaque maturè succurrendum est medicamento tum in- tum externis.

Externè præter allegata ab A. N. conveniunt remedia illa quæ alias in gangrænâ commendantur, ut theriaca cum spir. vin. Internè bezoartica conveniunt & sudorifera, omnia tamen tum in- tum externa operantur quatenus debellant acidum.

CASUS IX.

De Ecchymosi ex contusione.

(Historia vid. pag. 267.)

RESOLUTIO.

EX his apparet quam lumbricum judicium sit quod ferre solent ex sang. per V. S. extracto, quia ipso momento quo sang. extravasatur, mutatur, ita ut nil certi inde augurari possimus, statim enim partes subtiliores & volatiliores abeunt in auras & avolant, unde reliquæ in musculos & subter cutem effusæ propter defectum partium volatiliū circu-

lari nesciunt, unde restagnant & peregrinum colorem induunt.

In principio si vocatur Medicus optimum remedium est vinum calidum, si duplicatis linteis sæpius imponitur; in malo inveterato A. N. commendat talci, (descript. habet Schtöderus,) sed multi dubitant de existentia hujus olei, num ex talco tale oleum possit præparari.

CASUS X.

De Herpete miliari.

[Historia vid. pag. 268.]

RESOLUTIO.

NAtales habet in ventriculo, quatenus ibidem error aliquis commit-

titur in extinguibilis postmodum in ipso sanguine; hinc videmus quod medicamenta stomachica & in ventriculo co-

Ff ff. 2. 210

ctionem iuvantia valde proficit in istiusmodi sanguinis impuritatibus, & quæ vulgo jactantur de medicamentis sanguinipurantibus; unde Elixir. propriet. hoc in casu excellens remedium, quia corrigat acidum vitiosum ubicunque hæreat. Magnus requiritur apparatus ad malum hoc debellandum, hinc præter remedia ab A. N. allata acidulæ debent commendari.

Externè conveniunt Mercurialia, quæ malum hoc tollere possunt, nunquam tamen applicati debent nisi præmissis præmittendis; Mercurialia enim constant particulis valde rigidis & durioribus, unde positæ vehementissimo in motu facile penetrant, poros per ipsos restitunt & cuti pristinum reddunt nitorem.

CASUS XI.

De Tumore œdematoso pedum.

(Historia vid. pag. 269.)

RESOLUTIO.

Quando humores circulantes qui per vasa lymphatica versus cor reduci debent, in itinere impediuntur, quo minus ascendere possint, tunc tandem collectæ, dum semper à tergo recentes adveniunt, tubulos partium valde dilatant, unde oritur tumor pedum: dictum autem fuit alibi, humores colligi in parte aliqua vel per congestionem quandam, vel per modum quandam translationis.

Per modum translationis frequenter oritur tumor œdematosus pedum, dum lege mechanicæ humores vitiosi, & graviores deorsum tendunt, & in pedibus tumorem excitant, quod in nonnullis morbis præsertim in declinatione morborum observamus facta jam humorum

coctione, tunc reliquæ ruunt ad partes inferiores & tumores carentes omni periculo producant.

Per congestionem verò fit vitio ipsius partis, illud vitium acquirit, si à frigore non muniatur, frigus enim crassitiam & coagulationem inducit humoribus circulantibus jam sursum tendentibus; & hæc ut plurimum vera est causa tumorum pedum, quamvis à paucis attendatur, nulla enim pars ferè est in corpore nostro quam minus defendamus ab injuria aëris frigidi, quam ipsi pedes.

Signis diagnosticis non opus habemus, in sensu enim incurrit tumor.

Pognosis: metum solet incurere ægrotantibus, quia familiarissimum est symptoma concomitans hydropem & phthisin.

Pro diversitate consistentiæ humo-

FINIS

rum, dum humores molliores sunt, vel magis gratinosi viscosi & crassi, tumor est nunc mollior & laxior ita ut cedat prementi digito, quo insignis fovea imprimi potest, nunc valde tenus est & retinens, ut primens digitus nullum sui relinquat vestigium.

Facilius autem tumor talis œdematosus oritur in pedibus quam in aliis partibus, quia humores circulantes per lineam rectam adeoque perpendiculariter coguntur redire versus cor, quod sine magno dolore fieri non potest, in quo labore magna requiritur spirituum copia; accedit etiam hoc, si sanguis eructatus è sinistro cordis ventriculo jam devenit ad locum ubi arteria magna in duos ramos dividitur in ascendentem & descendentem, novimus quod lege mechanice sanguis subtilior ingrediatur ramos ascendentem, magis crassus verò descendat per ramos descendentem, & sic sang. qui ad inferiores partes vehitur non adeo spirituosus est ut ille, qui ad cerebrum celeri gradu rapitur.

Èd facilius autem aer frigidus coagulationem quandam sang. & humoribus circulantibus inducere potest, quo majus vitium fuisset commissum in diæta, legimus autem in historia, quod æger usus fuerit crassis & viscosis cibis piscibus & pituitam cumulantibus: & certè quando humores circulantes jam dum sunt viscosi, faciliè hærent in tubulis & tumores pariunt.

In Curatione A. N. rectè ante omnia victus rationem meliorandam suavit, iussit enim abstinere à cibis qui lympham crassam seu pituitam augete possunt; cibos iussit condire aromatis multo sale vo-

latili imprægnatis, Commendavit cerevisiam bene lupulatum propter vim diureticam; ut & vinum Enulatum & absynthites, tum quod amara illa corrigant acidum coagulans sang. & humores circulantes, tum etiam quod polleant vi penetrativa.

Exercitia corporis debebant esse moderata; nam in minima tali humorum agitatione facilius humores ad partem affectam ruunt; hinc equitationem A. N. etiam prohibuit, quia ita pedibus pendulis facilius impeditur humorum circulantium ascensus.

In principio hujus mali sæpius sufficit purgans semel exhibitum, sic adhibui aliquando inquit D. D. W. Extractum cephalicum, (descriptionem vid. supra,) à quo tumor talis œdematosus ad miraculum quasi fuit ablatum; quatenus nempe in principio humores tales ita dispositi adhuc sunt, ut faciliè auscultent morui fermentativo. Diurnitate vero temporis humores illi magis fiunt glutinosi, quatenus partes volatiles abeunt in auram, unde reliquæ magis incrassescunt, & majorem visciditatem acquirunt.

Præmissis purgante si malum non cedit, decoct. lignor. exhiberi potest, utpote cuius ingredientia constant ex corpulc. valde rigidis, quamvis offendant in itinere partes crassiores, non reflectuntur tamen, sed penetrant tubulos partium, & materiam crassam reddunt fluxilem, ita ut per sudores egrediatur, vel cum sanguine iterum misceatur circulante.

Externe A. N. imposuit Emplastrum diaphoreticum Myns. utpote quod componitur ex nonnullis gummatosis, quæ vim habent abstergendi humores crassos &

Ff ff 3

visci-

viscidos. Est Emplastra semper videntur suspecta, quia poros facillè magis obstruunt, & insensibilem transpirationem seu evaporationem valde necessariam impediunt.

Placet fofus ab A. N. institutus, cujus ingredientia sunt aromatica sale volatile abundantia, additur aquæ acetum quo major vis penetrativa concilietur. Sæpius optimo cum successu fofus sicciore instituantur, ita ut candenti lateri affun-

datur acetum & pedibus fumus excipiat, qui fofus egregiè dissipat & attenuat.

Vel sacculi quidam concinnantur repleti radicibus, herbis, floribus discutientibus, de viaromatica participantibus, in farinam seu pulverem contusis, & qui calefacti alternatim pedibus imponuntur, ubi egregius est pulvis seu farina sabinæ cum aliis ingredientibus ita calidè impositus.

CASUS XII.

De Scirrho testiculi dextri incipiente.

(Historia vid. pag. 270.)

RESOLUTIO.

Tumor hic fuit durus & subalbidus, quod indicium fuit pituitæ viscidæ & glutinosæ seu lymphæ crassioris.

Obnoxii sunt testiculi tumoribus, ut malum hoc est commune reliquis glandulis in corpore, quamprimus enim lymphæ ab acido vel alia injuria in crassescit & coagulatur, facillè hæret in glandulis easque inflat & attolit, unde tumor.

Tumor est expers doloris, quia nullæ partes acriores duriores & rigidæ huic lymphæ fuere admixtæ. Tumores tales sensim & paulatim colliguntur, nec prius animadvertuntur, donec partes volatiles avolaverint re-

manentibus solum crassioribus, unde tumor deprehenditur.

Affluxus ad has partes facillius concitati potest quàm ad alias, tum ratione situs, tum etiam quia vel sola imaginatione humores & spiritus magis ad partes has ruunt. Mariu dignissimum est quod in phthisi sæpius testicali tumoribus corripiantur, & certè videtur maximum esse consensum inter organa respirationis & loquelæ cum testibus, in castratis enim vocis mutationem statim deprehendimus, imò totum temperamentum mutatur, unde verisimile est quod fermentum seminale in testibus semper sanguini alluenti characterem quandam imprimat, ipsiusque vigorem conciliet, hinc denegato & sublato illo fer-

fermento tanta subito mutatio in tota M. S. exoritur. Et ipsum fermentum seminale corruptum & inquinatum humores affluentes coagulat, quo facilius in his partibus tumor oritur, unde in lue venerea seu coitu impuro faciliè istiusmodi tumores contrahuntur.

Curatio difficiles sunt illi tumores, tum propter materiam viscidam & glutinosam, tum propter situm, cum talis sit ut medicamenta convenienter applicari non possint, & cum Emplastra hoc in loco vix apponi possint, linimenta & unguenta discutientia & resolventia convenientia conveniunt, ut unguentum martiarum, nervinum, de althæa, addi possunt

hic salia volatilia & olea nonnulla destillata, ut felicius materia illa viticida & glutinosa resolvatur.

Præter suffimigia convenit etiam spiritus topicus D. D. Geilfusii, quo bis vel ter in die tumor fricari debet. Descriptio hæc est:

℞. Spiritum granorum juniperi ℥ij. nasturtii contusi m. iij. infunde diem & noctem, destilla, spiritui destillato infunde radic. consolidæ maj. partes duas, scrophulariæ partem unam, & tertia vice destilla. S. Spiritus Topicus, qui in tumoribus discutientis, ut & in scrophulis satis laudari nequit.

C A S U S XIII.

De Cancro labii inferioris.

(Historia vid. pag. 271.)

Vide supra.

C A S U S XIV.

De Scabie.

(Historia vid. pag. 272.)

RESOLUTIO.

Scabies est vitium cutis, cujus pori pervertuntur ab humoribus vitiosis in illam depositis, unde variæ eminentiæ & inæqualitates in cutis superficie oriuntur.

Scabies dividitur in siccam & humidam.

Sicca est, in aqua parvæ pustulæ oriuntur, quæ nihil vel parum fundunt. Humida verò quando pustulis sanies, & copiosi humores profluunt.

Causam

Causam Scabiei Neoterici dicunt semper esse ex contagio, id quod vel ægro animadvertente ab alio suscipitur seu eo incio communicatur: sal tale contagiosum semel corpori communicatum succum nutritium laudabilem etiam corrumpit & inquinat, quo degeneret à sua crassi, & naturam acrem & salinam nanciscatur, & quidem quo sang. magis est dispositus ad talem intemperiem salinam acrem, eò facilius sal tale peregrinum per contagium communicatum dramata suâ ludere potest.

Accusarunt quidem Veteres in scabie intemperiem hepatis, sed absque ullâ ratione, nam si in scabie ad esset hepatis intemperies, dependeret revera ab intemperie ipsius sanguinis, qualis enim cibus talis chylus, qualis chylus talis sanguis, qualis sanguis talis viscerum temperies.

Eo facilius autem sanguis intemperiem talem acrem contrahit, quando vitium committitur in primâ coctione, utpote cujus error nunquam corrigitur in sang. Ager noster commisit in diæta errorem, usus fuit cibus salitis, fumo induratis, seu de sale fixo acidoparticipantibus.

Curatio frustra instituitur quamdiu sal illud contagiosum sang. & humor. circulantibus inhaeret, hinc videmus quod sæpe malum hoc sit contumacissimum & non cedat, etiamsi multa exhibeantur, quia succus ille nutritius semper de novo inquinatur, quamprimum ad M. S. devehantur.

In scabie sicca videntur magis peccare salia alkalia, quia major deprehenditur

acrimonia & major puritus; in humida vero salia acida fixa. Curatio inchoanda à purgantibus quæ tamen benigniora esse debent, quia fortiora nihil præstant in scabie, sed felicitior successus sperandus est ab usu vel lenientium vel infusorum laxativorum.

Calidiora vero diagridiata vel scamoneata malum exasperant. V. S. præmitti potest si necessarium videtur, debemus enim attendere ad temperamentum & reliquas circumstantias; postmodum corrigentia & M. S. alterantia exhibenda sunt, illorum vis videtur in hoc consistere, quod nempe acrimoniam illam salinam diluant & temperent.

Semper, quod instar regulæ perpetuæ est observandum, ratio habenda est ventriculi & coctionis primæ, unde videmus stomachica tempestive exhibita, multum præstare in sananda scabie.

Topica seu externa in principio non tuto exhibentur, constat enim experientia, graviora mala à scabie retro pullasse inducta, epilepsia nempe, asthma apoplexia suffocatoria, &c.

Quid si jam præmissa præmittenda, tunc tandem ad topica injicienda à levioribus deveniendum. Verum est quod hoc in casu Mercurialia omnibus sint præferenda, sed quia post se relinquunt diathesin quandam toti œconomix animali infestam, hoc in casu cauti & prudentes esse debemus.

Et ob hæc causam observamus quod sæpe Chirugi & Agyrtæ plus præsent quam Medici prudentiores, quia audacia juvat fortunam, & ignorantia nihil doctius, & quam vis postmodum ab usu Mercuriali medicamentorum mala sequitur ita

ita; tamen fert consuetudo, ut illa quæ præcesserint non acutemus, sed ad præsens tempus respiciamus.

A. N. commendat linimentum Colmi Slotani à Wilhelmi Fabricio descriptum, quod certè optimum auxilium est, in omnibus illis impuritatibus. Descriptio talis est. ꝛ. Cortic. radic. frangulæ recentis, Rad. lapathi acuti, scrophular. major. Enulæ campan. aa. Ꝛvj. vel Ꝛiij. vel si partem tertiam vis parare Ꝛij. incidantur omnia in mortario; deinde projectis radicibus in vas vitreatum, (glas surten Hasen/) suprafunde aceri optimi lbj. vel lb. is. ve Ꝛix. (si tertiam partem expetas) misceantur lento ∇e donec arungia sit resoluta, post insolentur per mensem integrum, & tandem coque in duplici vase ad consumptionem humiditatum. Colaturæ fortiter factæ admisce styracis liquidæ Ꝛij. vel Ꝛi. vel Ꝛß. ponatur in vase vitreato bene clauso. S. Unguentum contra scabiem.

Ipsa fabricius Hildanus h. m. præripit.

ꝛ. Prædicti unguenti Ꝛiv. aluminis usti, Tartari, Sulphris aa. Ꝛij. misceantur & agentur in mortario diu. f. unguentum, quo prædictus A. scabiem valde contumacem ex mensuram suppressione & vitio puerperio ortam curavit.

In scabie sicca observandum, quod in sudoribus movendis abstinendum sit à diaphoreticis calidioribus, nec frequentius sudores instituendi sunt, ne exsiccatio humido salia nanciscantur majorem acrimoniam,

Not. Quod semper in scorbuto deprehendatur sal aliquod peregrinum, hinc in scabie rectè etiam accusamus dispositionem sang. scorbuticam, præsertim si consentiant etiam alia phænomena.

Curatio præter purgantia, instituitur antiscorbuticis, præsertim autem succis recentibus expressis, sic inquit D. D. W. sæpius felici cum successu tempore vernali præscribere soleo ꝛ. succ. recent express. nasturtii aquatici, cichorei aa. Ꝛj. cochlear. citri vel pomor. aurant. aa. Ꝛß. stent donec fæces resideant, liquidum decantetur; hujus succi singulis horis matutinis cochlearia duo sumi possunt cum sero lactis. Verum succi illi facile corrumpuntur, & situm contrahunt, si aliquandiu servantur. E. die 4. vel 5. semper recens debent exprimi.

Possent hic etiam præscribi Elixir antiscorbuticum, & alternis diebus sudores blandi moveri in lecto, si nempe gutturæ 20. vel 30. in cerevisia calida assumentur.

Curavi aliquando, inquit D. W. Principem quandam gravidam scabie contumacissimâ per totum annum laborantem, destillato quodam ex lignis antiscorbuticis, additis simul sætum corroborantibus.

In scabie humida A. N. rectè commendat Tincturam Ꝛii, hæc potest esse instar omnium si ritè præparata, operatur vel per insensibilem transpirationem vel sudorem excitat. Convenit etiam Elixir, propriet. Tinctura propriet. Mynsichti, Tinctura Rhabarbari quoque locum habet, sed majori in dosi debet sumi ad gr. 30. 50. vel 60.

Gggg

A. N. tiam

A. N. etiam in scabie humida proponit unguentum egregium ex pulvere cortic. lauri. Sulphr. &c. quo sæpe usus D. D. W.

Medicamenta camphorata etiam in usum vocari possunt quia camphora visua

penetrativa poros perverfos restituit, quod etiam Mercurialia faciunt, si alias tuto exhiberi possunt, nam Mercurialibus in cra biduum vel triduum scabies curari potest, sed non sine periculo.

CASUS XVII. De Pruritu muliebrium.

[*Historia vid. pag. 277.*]

RESOLUTIO.

NOr. Quod venenum luis veneræ seu motbi Gallici consistat in acido quodam corrosivo, sed non adeo volatili, ideo etiam morbus hic indistans non est contagiosus, sed per immediatum contactu transplantatur. Aciditas hujus veneni se prodit variis symptomatibus, quæ comitari solent hunc affectum, ut ossis & dentium caries, ulcera sordida, pudendorum corrosiones, artuum dolores lancinantes nocturno tempore potissimum infestantes. Itaque cum venenum illud non sit adeo volatile, facile adhæret partibus spongiosis & substantiæ laxioris, adeoque facillime partibus genitalibus communicari potest; propter visciditatem suam longo sæpius tempore in parte aliqua hæret priusquam tota M. S. ab eo inficiatur, postmodum verò fermentum illud acre à sanguine affluente seu humoribus circulantibus imbibitur, & toti corpori omnibusque ejus partibus communicatur.

Hujus veneni visciditas & fixitas inde etiam probari potest, cum curari saltem possit per istiusmodi quæ constant ex cor-

pusculis durioribus & rigidioribus, & quod ad ejus curationem requiratur summa agitatio & volatilatio & attenuatio M. S. & causa morbifica. Curatur solum per curam sudoriferam, vel per salivatoriam beneficio unguenti Mercurialis institutam. Legimus in historia quod ex intempestivo uti aquæ Mercurialis malum hoc quidem aliquandiu fuerit sopitum, quod tamen postmodum acrius invasit & inceduit, ita ut dolor nullo remedio vel arte mitigari potnerit; bene etiam notandum venit hic, quod Mercurius sit quoddam ponderosum & omnibus metallis, solo autem excepto, gravius præter illam ponderositatem & corpus valde fluidum, quia constat ex particulis propriis motibus iisque à se mutuo diversis gaudentibus; sic videmus, quod nisi intra latera vasis contineatur, facile diffuset & in omnes partes sese diffundat, partes enim ejus leves sunt & lubricæ, hinc nequaquam sibi adhærent, & levissimo etiam accedente calore in fugam abeunt.

Gerit enim in sinu suo occultum acidum valde volatile, unde in ejusmodi corporibus in quibus humores acidi acres præ-

prædominantur, nequaquam tutò exhibetur, quia acidum illud volatile conjungit se cum acido volatili præ existente in corpore morbofo, & sic conjunctis viribus major ferocia oritur; ponderositate suâ facile sang. coagulat & impedit, quo minus spiritus animales sufficienter generari possint insinuat se (quia constat atomis minutissimis) in loca profundiora & ad radices partium usque, unde tremor nervorum à Ærialibus, vacillatio dentium & non tardè ipsa mors accelerari potest. Itaque suspicio quam primum aliqua ex orta fuerit, medicamentum aliquod Æriale incautè exhibitum fuisse, tum quovis modo videndum, num Æritus è corpore eliminari posset, si hoc commodissimè, si ægotantes frequenter hodie in ore detineant ducatum vel frustulum auri Rhenani vel Ungarici, vel annulum aureum, brevi enim temporis spatio annulus in ore detentus albescit & argenteus apparet, quia atomi illi Æriales, cum fuligine quæ ex pulmonibus mediante expiratione excluditur, etiam defertur ad palatum, & cum ibi offendant corpus solidum, aurum nempe seu annulum aureum, facillè ibidem concentrantur, sistantur in suo motu, & propter similitudinem pororum corpus ingrediuntur ejusq; superficiem lambunt, quemadmodum videmus quod in distillatione aquarum atomi illæ ascendant ad alembicum, ibiq; propter refrigerationem condensentur iterumq; conjungantur, ita ut non amplius appareant sub forma vaporum sed liquoris seu aquæ; plura dicentur de luce Venerea in seq. libro septimo. Observari adhuc debet, quod circa solstitium brumale & æquinoctiū vernale hoc

malum valde affligere soleat, quod dubio procul à certa aliqua materia ætherea eo tempore in hæc inferiora transmissa oritur. Cum igitur hic occasio detur de tali materia ætherea agendi, non quod dubitetur de existentia hujus materie æthereæ tum quod multa exempla refragari videntur; Legimus autem ap. illustrem Boyle, quod indiderit vasi suo aves mures & postmodum beneficio antliæ aërem extraxerit; ubi vidit in orbem ite animalcula illa, fieri vertiginosa & paulo post extinguere: si loco aëris extracti materia ætherea interesset, videretur potius summam agitationem & effervescentiam sang. subsequi debuisse in animalculis, cum inteso quodam calore: sed nec calor nec ullum sang. effervescentis vestigium etiam post mortem in animalculis repertū fuit; dici igitur posset, quod vas illud fuerit vacuū, & solum propter defectum aëris animalcula illa fuerint extincta. Alterum experimentum exhibet, dum portionem aquæ indidit vasi in operationib⁹ suis descripto, & postmodum iterum extrahi curavit aërem, ubi aqua illa abiit in glaciem, quod videtur esse valedissimum argumentum contra existentiam materie æthereæ, aqua enim illa non solum fuit mutata & in se coacta, sed in glaciem redacta, & si manus admota fuit, istius caloris repidi beneficio aqua iterum fuit rarefacta. E. non præexistit materia subtilis in illo vase. & fatendum plurimas occurrere difficultates circa resolutionem horum experimentorum; Verum dicendum, aërem illum nequaquam è vasis extrahi, sed condensari (ut in bombardis pneumaticis simile observamus,) & ex illa

Gggg 2

aëris

aëris condensatione & aquæ glaciatione animalium mortem deducere possemus; hoc adhuc addendum, quod mors illa inopinata & subitanea animalculorum potius probet existentiam materiæ æthereæ, nam & nimia sang. & liquoris vitalis rarefactione, attenuatione & dissolutione mors inopinata sequitur: de quibus tamen alibi.

Ubi suspicio adest exhibiti medicamenti Quis, videndum num reliquæ haberi possint, facile enim per examen eò devenire possumus, num medicamentū in

se contineat Quis nec ne? Unde A. N. rectè conjiciebat liquorem illū in se continuisse Quis, dum vidit liquor esse album seu candidum, & in fundo vasis residere pulverem candicantē, qui fuit Quis præcipitatus; qui h. m. intempestivè, neglectis universalibus, exhibitus fuit, debuisset enim præmitti curatio per salivationem; hæc enim extremum remedium, si altera per sudores pro voto non succedat; præmissa tali salivatione utique felici cum successu exhiberi potest Quis præcipitatus.

C A S U S XVIII.

De Impetigine seu lichene, die Flechten.

(Historia vid. pag. 278.)

RESOLUTIO.

Sunt conjunctæ cum cutis scabie & asperitate (die Haut schelt sich:) maxumam habent convenientiam cum maculis quæ vulgo hepaticæ vocantur. Oriti videntur à sero valde tenui diffundente sese ex glandulis subcutaneis quæ miliaris vocantur. E. curatio instituitur per medicamenta omnia diluentia acrimoniamque illam temperantia, quibus præmissis purgans aliquod, lenetamen, exhiberi potest.

A. N. multa tentavit, sed frustra; tandem etiam experimentum Joelis ex medicamento ferri tentavit felici cum successu; tale est experimentum; sumit recrementa

ferri (Schlacken von Eisen) eaque candefacta imponit ollæ capaci, extendit partem affectam super ollam, & tum ollam, tum partem affectam probe munie lineis, ne vapor in auram avolet; postmodum spongiam vino rubro inebriatam sensim exprimit super recrementa illa & vapor excipitur à parte affecta quæ sic fomentatur; quod si calor fuerit extinguitus, alia recrementa indit vasi, & hoc per dies 4. continuat. Joël multum tribuit huic auxilio, & dicit se multos curasse hoc malo laborantes, si per dies 4. hæc operatio continuata fuerit; vapor enim ille humores dissipat, poros restituit & sudores movet, & ita talia sylvestria è corpore eliminat.

CASUS

CASUS XIX.

De Varis.

[Historia vid. pag. 279]

RESOLUTIO.

Nihil peculiare observandum venit, nisi hoc quod semper ratio haben-

da sit coctionis primæ in ventriculo, & quod talia volatilia acidum compeſcentia ſang. & humores circulantē attenuantia, in hoc caſu valde ſint proficua.

CASUS XX.

De Gutta roſacea,

[Historia vid. pag. 280.]

RESOLUTIO.

Eſt deformitas quædam faciē, dum variz puſtulæ puſ ſæpe fundentes in illa erumpunt. Sæpius oritur à vino valde acido continuo haſto, vel etiam vino generoſo & cereviſia affatim ſumpta, quia liquoribus hiſ inest acidum, unde humores circulantē ad ſuperficiem corporis delati in cure valde tenera facile reſtagnant, in craſſeſcunt & in puſ abeunt; hinc in curatione bene obſervandum eſt, nequaquam malum hoc compeſci à refrigerantibus medicamentis, ut putant Veteres, quia hic affectus non oritur à nimio hepatis calore vel ab ejuſ intemperie calida, ſunt enim multi qui nil præter aquam bibunt & tamen talem faciē ha-

bent. E. potius tota curatio dirigenda eſt ad correctionem acidi, & abſtinentium ab omnibus illis quæ ſang. acidum infeunt: verum cum hoc non ſemper ita obſervari poſſit, ideo etiam hoc malum curatu eſt difficile, nam ipſe panis in ſe habet acidum quoddam quod quidem ſang. eſt amicum, verum ſi coctiones non ritè ſiunt facile acidum illud degenerat, & naturæ & ſang. ſit inimicum; acidum autem hujus mali eſſe veram cauſam exinde probatur etiam, quod ut plurimum illi qui tali affectu corripuntur ſint hypochondriaci, ventriculum habeant debilem & ſtaibus obnoxii; hinc in curatione valde conveniunt alkalia

Ad acidulas ſæpe confugere ſolent tanquam ad ſacram anchoram, verum nec

G g g g 3 illæ

illæ semper satisfaciunt, quia sæpe hoc malum ab acidulis fuit auctum testante experientia, nam & acidulæ continent in se acidum aliquod, & quia etiam humores valde movent, sæpius illos magis ad partem affectam protrudunt.

Externè Cosmetica camphorata conveniunt, Camphora enim valde penetrat humores incrassatos & coagulatos penetrat & resolvit: Convenit etiam Cosmeticum ex Ꝟrio, quod Anglis in usu. Com-

mendatur etiam Ol. Tart. stillatitium, Tr. Benzot cum Spir. vin. plures aquæ destillatæ commendantur, sed raro expectationi satisfaciunt, omnium forsan rutissimum erit quod habet A. N. in saccharo Saturni, nam saccharum Saturni saturat acidum.

Non negligendæ sunt venæ sectiones in pedibus, quo sang ille crassior & coeulentus potius descendat, quam alceudat.

C A S U S XXII.

De Struma.

[Historia vid. pag. 283.]

RESOLUTIO.

Curavit A. N. feliciter strumam in collo Caustico; ubi notari debet, si struma in parte aliqua sit, à qua putredo & corrosio parti nobiliori non tantum facîle communicari possit, quod tunc utique Caustica locum habere possint.

Causa querenda in fortiore quodam acido, cum enim glandulæ dicatæ sint elutriando acido, quamprimum vitium aliquod circa earum actionem committitur, tum humores circulantes & lymphæ ibidem incrassescunt & in duritiem cretaceam abeunt, non raro partes quædam succi nutritii seu chylosæ in gelatinam abeunt, & tandem fiunt membranose & propriam tunicam constituunt, qua materia illa strumosa investitur.

In principio hujus mali convenit Spiri-

tus topicus Geilfusii, vel sal illud volatile ex quo cum butyro majali fit unguentum, cujus Descript. habet Barbett. in suâ praxi cap. de scrophulis, optimum est unguentum & in principio commendari potest.

Dicitur quod Reges Galliæ curare possint strumas solo attractu, ratio istius reddi nequit; sed dicendum, quod cura illa fiat sola imaginatione, (prout testatur *Celeberimus Ioh. Dolæus*, in egregiâ suâ *Encyclopædia Chirurgicali Rationali*:) quatenus sang. & temperamentum mutantur à nimia consternatione, reverentia & aspectu Majestatis Regiæ; magna enim est operatio imaginationis in corpus ut etiam in vulgus notum, hinc quamprimum sang. aliam nanciscitur temperiem, succi & humores ut & circulantes humores aliam nanciscuntur determinationem: nam

cum

eum herus quidam retulisset seruo non dari melius remedium contra strumas, quam si verrucæ manu mortui heri tangerentur, accidit paulo post ut herus vivere desineret, & seruus manu heri mortui verrucas tangeret, à quo intra dies paucos verrucæ evanescere, sed falsus postea servus, se cum magno timore terrore & angustis adhibuisse hoc remedium.

In collo rarius excisione curantur strumæ, tum quia periculosa est operatio, tum

etiam quod ægroti violentum hoc remedium non facile admittant.

Commendari solent cineres ossium, hinc Carnifices non raro in auxilium vocantur in curandis strumis, qui nihil aliud adhibent quam cineres ossium combustorum vel hominum vel brutorum: causa hujus operationis est, quia in cineribus illis latet sal alkali. quod acidum vitium in corpore destruit. Plura de strumis videri possunt in Obs. Riverii.

CASUS XIV.

De Ganglione, Germ.
Ueberbein.

[Historia vid. pag. 286.]

RESOLUTIO.

Variis in partibus oriri solet, ut plurimum tamen in manibus, tum etiam in fronte.

Oritur ex illis humorum nutrientium partibus ex quibus ossa & cartilaginee generari solent. Convenit lamina plumbea præ illo illita, tum quod plumbum ponderositate sua impediatur accretionem & augmentationem, tum quod præ sui penetrativa & dissipativa substantiam ossium resolvat.

In principio saliva commendatur, hinc

A. N. nisi quod saliva propria tumorem quotidie inungeret, quia saliva insunt partes spirituosæ & volatiles, quæ valde penetrant & in momento quasi corporis alicujus substantiam evertunt, videmus enim quod cibus masticatus, si saliva probe humectetur, statim sub alia plane formâ appareat.

Secundo aliàs citò & turò auxilium adfert, sic vidi inquit D. D. W. in manu sartoris alicujus, frustra adhibitis aliis remediis, felicissimo cum successu alacri Chirurgi operatione ganglion fuisse ablatum,

CASUS

CASUS XXV.

De Verrucis in manibus.

[Historia vid. pag. 287.]

RESOLUTIO.

REfferri hic possunt quæ de Variis dicta sunt : Verrucæ oriuntur ex depravato nutrimento proprio habitus corporis, quod nutrimentum ibidem incallescit, vi poros quasi dilatat & tubercula illa producit.

Rarè internè præscribuntur medicamenta, sed contenti solent esse externis, ubi varia etiam interdum non sine superstitione adhibentur : optimum est Emplastrum ex sale ammoniac. & galban. quod A. N. habet, nec non linimentum illud A. N. ex melle rosarum & spir. Vitriol. pro-

ponit etiam A. N. remedium ex stramine secalino; præsentaneum remedium est, si pomum Borsdorfianum diuidatur & duabus partibus bene fricentur verrucæ, postmodum pomum iterum firmiter ligatur & suspenditur, quod pomum si arefcat verrucæ paulo post decidere solent. Alii utuntur sang. columbino, quò calido pars illa lavari solet in qua verrucæ sunt alii intestinis gallinorum recens extractis & calidis adhuc probè fricant verrucas, quò remediò etiam curantur.

Ligaturæ circa verrucarum radices etiam non sunt negligendæ nec contemnendæ.

CASUS XXVI.

De ulcere rheumatico.

[Historia vid. pag. 488.]

RESOLUTIO.

Ulcera rheumatica vocantur manantia vel fluentia quæ diurnitate temporis valde exasperantur, plerumque exoriri solent in pedibus, quia lege mechanice partes ponderosæ & ponderosa illa salia acida potius eo tendunt quam ad aliàs partes.

Causa hujus ulcers est acidum quoddam vitiosum, quod videtur peccare in omnibus ulceribus, quod probatur, dum videmus quod medicamenta quæ vim habent acidum saturandi, convenient in ulceribus, & si laminam cupream ulcersi apponamus, brevi colore viridi tingitur, quod signum manifestum est acidi vitiosi, quod quotidie effluit.

Aci-

Acidum illud vitiosum ortum suum habet in primâ coctione, E. semper in ulceribus curandis habenda est ratio coctionis in ventriculo, si enim ibi vitium fuerit commissum, nullibi iterum corrigitur.

In ulceribus illis diuturnis ita vitata est partium textura & pororum figura, ita ut nequaquam curari possint nisi pori restituantur, id quod abstergentibus & mundificantibus, quamdiu enim illi pori peruersi non restituantur, tamdiu nulla speranda consolidatio.

Prognosis. Ulcera illa rheumatica magis sunt molesta quam periculosa, posunt vero reddi periculosiora si error aliquis committat ut à Medico vel ægrotante, si enim materia illa vitiosa imbibitur à sang. & per vasa lymphatica ad nobiliorem partem vel cor transfertur, maximum periculum imminet œconomiae animali, ut ex casu seq. 31. patet, ubi gangraena brachii ex ulcere pedis intempestive clauso fuit exorta. Curatio duplex est externa & interna; Externa relinquatur Chirurgis, si Medicus tamen consulatur semper suadere debet Saturnia, ut Empl. Saturn. Mynsichti correctum à Wölsfer/

non si in forma linimenti vel unguenti desiderentur externa, semper illis addendum saccharum Saturni.

Interna curatio perficitur purgantibus frequentius exhibitis, quibus semper admiscendus est & rursus dulcificatus, quae egregie convenit in ulceribus praesertim rheumaticis curandis, v. g. &. Extract. panchymagog. Crollii ℞. ℞ rii dulcificat gr. iv. ad ℞. diagridii (vel scammonii ppti) gr. iv. l. v. Ol. cinamom. gt. j. f. pilulae num. xv. deaurentur. pro 1. dosi.

Evacuato jam corpore deveniendum est ad sudorifera, si temperamentum se constitutio ægrotantis illa admittat, sudores egregie mover decoctum lignorum, de quo alibi: praesertim etiam hinc Tr. ℞ ii convenit, quae omnem paginam absolvit, si ad gt. xv. in convenienti vehiculo bis de die exhibeatur cum jejuniis trium horarum.

Observandum tamen semper, ut antea dictum, habendam esse rationem ventriculi unde conveniunt stomachica & fermenta viscerum confortantia. Observari hoc adhuc debet citationem non esse maturandam, nisi aliquamdiu interna fuerint exhibitae.

CASUS XXVII.

De Ulcere sordido putri & corrosivo.

(Historia vid. pag. 289.)

RESOLUTIO.

Vocatur etiam ulcus depascens, oritur à sale quodam corrosivo, conjuncto cum variis partibus terrestribus unde factor; praesupponit cacochymiam

totius M. S. & humorum circulantium; & cum humores circulantes adeo acres partes solidas eorumque tubulos vix possint trajicere, ut non aliquam ipsi afficerent labem, certè tali in casu viscera in-

H h h

terna

terna semper videntur esse flaccidiora, imbecillia seu laxiora, hinc non nimis excedere debemus in exhibendis medicamentis salinis multò minus acidis, quia facile corrosivo visceris alicujus interni excitari potest, neque ipse acidulæ hoc in casu videntur adeo tutæ, propter talem laxitatem viscerum, & propter nimiam humorum acrimoniam, ut aliquoties observavit D. D. W.

Interne D. D. W. suadet chalybeata, quæ potenter acidum vitiosum & corrosivum deprimunt; & pro potu ordinario cerevisiam medicatam cum herbis vulnerariis & sang. purificantibus fermentatam, E. g. radic. safaparill. ℥ij. Rhodii sylvestris ℥iβ. cichor. sylvestr. caryoph. aa. ℥j. lign. ℥v. cassiafras ℥β. incisa dentur ad nodulum longum *in emer Ohm Bier*: vel possunt addi his speciebus herbæ v. g. fumaricæ, vetonicæ, hepatic. nobilis sal-

væ aa. Mj. baccat. juniperi ℥j. semen feniculi ℥ij. S. ut ante.

Purgantia in ulcere sordido & depalescente debent esse mitiora, ne sal illud corrosivum magis exagitetur, sufficiunt igitur decocta purgantia singulis diebus ad ℥ij. vel iv. assumpta, ut paulatim humores vitiosi è corpore educantur. Inter externa ad sordes abluendas proponit A. N. lixivium, salia enim illa fixa corrigunt acidum corrosivum, quod si magna putredo deprehendatur, aspergi potest continuo alumen ustum cum pulv. aristolochiæ rotundæ, præsertim si circa labia caro luxuriet.

Curavit D. D. W. istiusmodi ulcera depalescentia in tibiis pedum tali unguento *℞. Unguent. deliquirit. ℥β. Oli. ovorum ℥β. Oli. cetæ stillatit. ℥β. Milt. f. unguentum*, quod ulceribus sordidis panno raro (corp.) fuit inditum, superimposito Emplastro Diapalmæ.

C A S U S XXVIII. De Ulcere fistuloso ani.

(Historia vid. pag. 290.)

RESOLUTIO.

Ulcera fistulosa per degenerationem generantur, dum vulnus aliquod non rectè tractatur, & materia vitiosa intus detinetur quæ partes penetrat & exedit, donec tandem in variis locis exitum sibi quærat & facit, unde plura ulcuscula & foraminula producantur in istâ parte, illi canales seu cavitates interiores inter sese conveniunt, ut si liquor per unum foraminulum injicitur, per meat omnia, & ex alio iterum vel ex eodem effluat.

In juvenibus fistulæ adhuc curationem admittunt, in senibus vero nunquam curantur.

Facile ulcera faciei degenerant in fistulam & ulcera ani etiam.

Curatio instituitur mundificantibus & exsiccantibus, quæ bis de die siphone fistulis injiciuntur; istiusmodi decocta hunc in modum præscribi possunt.

℞. Rad. ind. florent. gentianæ aa. ℥ij.

Fol. tabac. plantag. vincæ per vin. pilosellæ aa. p. j.

Flor.

Flor. hyperici, balauſtor. aa. p. β. Croci. Martis ꝑ. Coquantur in vino rubro & aqua anatica portione, Colatura detur. S. Sprigwasser / poſſet addi dialcordium vel mel roſarum.

Vel melius ꝑ. Aq. theriacalis ꝑ. thetiacæ recent ꝑ. l. ꝑ. M. S. Vermischt Theriac-Waſſer / portio huius aquæ temper additur priori decocto.

Succus nutritius continuo affluens tandem circa labia horum ulcerum aſſimilatur, unde ulcera fiunt caloſa (ſpecticht) labia enim ulcerum fiunt valde dura, & tunc certiffimum & infallibile ſignum eſt ulcus illud eſſe fiſtuloſum.

Ulcus hoc fiſtuloſum ani fuit conjun-

ctum cum maximo dolore, unde Chirurgus quidem, exhibens laudanum opiatum, palmam præcipuit Medicis, & cum frequentius peteret æger, rectè à Medico fuit reſuſcitatum, ſi enim aliquoties aſſumitur laudanum opiatum, tunc nequaquam edit effectum qui aliàs ipſi tribuitur, tunc enim natura aſſueta non amplius auſcultat virtuti ſomniferæ.

Optimum remedium in iſtiusmodi fiſtulis eſt apertio hæmorrhoidam, & ſi ſpes ſuper eſt curationis cerè per hoc remedium obtineri poteſt, debent itaque hirudines appendi vaſis ſedalibus exterioribus, quod feliciffimo cum ſucceſſu tentavit D. D. W. in ulcere quodam fiſtuloſo periculoſiſſimo.

CASUS XXIX.

De Ambuſtione faciei, manuum & abdominis.

(*Hiſtoria vid. pag. 292.*)

RESOLUTIO.

CAuſa ambuſtionis ſatis eſt manifeſta, & ignis ſpicula ſe inſinuant profundius in partem affectam, quæ ibidem ſecum rapiunt alias partes, & ſic intenſiſſimum excitant dolorem. Tota ergo curationi conſiſtit in obtuſione ſpiculorum, & empyreumatis evocatione.

Innumera contra combuſtionem ſunt remedia, quæ ſactantur à Chirurgis agyrtis & mulierculis, ita ut ſæpè in malo hoc curando potius conſulantur mulierculæ quam Medici prudentiores.

Proponit A. N. egregium remedium

ex olivarum & albumine oyorum, præſtantius adhuc ſit, ſi loco Oli olivar. ſubſtituatur oleum toſatum. Egregiè etiam convenit unguentum album camphoratum, quo D. D. W. pharmacopœum vidit curare periculoſiſſimas ambuſtiones.

Hoc unguentum etiam egregium eſt ꝑ. granor. juniperi n. S. amygd. dulc. n. xj. contuſa ſeorſim, miſceantur affunde aq. vitæ, papav. albi aa. ꝑ. camph. ꝑ. ſtent per aliquot horas in vaſe bene clauſo, qui liquor egregiè convenit, ſi pennâ in eo madefactâ pars affecta illinatur, vel lintea duplicata imbuuntur & parti affectæ applican-

H h h h 2

cantur, signari potest Brandlöschung.
Vel quod unguentum valde usitatum in
sulcus notum est.

℞. Cortic. tiliz, cortic. interiores
sambuci aa. m. j. seminis lini ꝑ̄ss. aquæ flor.
sambuci lb. iij. stent per 24. hor. in leni
calore, vel digerantur per 24. hor. leni in
calore, postmodum adde pilulas ovis ꝑ̄j.
(agregiæ sunt contra combustionem,)
butyri majalis lb. j. Cremor. calcis vivæ
ꝑ̄j. coquantur ad consumptionem humi-
ditatis, post filtrantur & si lubet addatur
cera q. s. ad consistentiam unguenti.

℞. Cremor calcis vivæ ita paratur, Calx
viva dissolvitur in aq. pluviali & agitatur

continuo tunc in superficie reperies cre-
morem, wie ein Schmandt.

Si ambustio profundior sit & spicula
profundius se insinuant, dolor etiam
valde urget, tunc exhibenda sunt Cardia-
ca E. gr. Emulsionis ex amygdalis & se-
minibus ut sem. papav. alb. &c. præpa-
rantur.

Tandem A. N. circa finem curationis
proponit linimentum quoddam ex pingua.
capon. &c. est emolliens cum exsicca-
tione. Illud linimentum etiam egregie
convenit in variolis sanandis & ad delen-
das foveas quas post se relinquunt, vel ubi
exarescunt variolæ tuto applicari potest
hoc linimentum.

CASUS XXX.

De Gangræna pollicis manus fini- stræ lethalis.

[Historia vid. pag. 294.]

RESOLUTIO.

Videmus quod hostem vitæ nostræ
semper habeamus ante portas, ubi
nequaquam tamen introitus conceditur
donec partes spirituosæ de statu suo detur-
bentur. Gangræna enim nulla alia est
causa quam admissio aëris externi cum ali-
is corpusculis terrestribus, quam primum
enim aër admittitur: illa pars cadaverisa-
tur. Similiter enim modo fit gangræna quo
videmus putrescere alia corpora injuriæ
aëris exposita, hinc cum vulnera saltem
per aliquot horas exposita sint injuriæ aë-
ris statim gangrænam contrahunt: admit-

titur autem aër cum peregrinis corpuscu-
lis cum maximo damno in vulneribus &
aliis partibus, ubi pori in parte destruuntur,
fibrae pervertuntur & spirituum irra-
diatio denegatur, tum dicunt Veteres ca-
lorem nativum partis hujus esse extinctum,
tumque cadaverisatur esse struere: hoc ta-
men falsum est, quod peculiaris calor in-
natus in partibus sit, omnis enim calor in
corpore nostro est calor influens, E. potius
gangræna oritur præviâ vehementissimâ
inflammatione ob nimiam lucam & agita-
tionem partium, pori ita pervertuntur &
fibrae destruuntur, ut fortior vis & impe-
tus sit ingredientis aëris externi quam spi-

RICCIARDI

ritum eò affluentium. Vel gangræna fit à nimâ refrigeratione, à quâ humores circulantes & sanguis ita in motu sistuntur, ut nequaquam à spiritibus resuscitari vel etiam aëri irruenti resistere possint.

3. Sæpius gangræna fit à scorbuto nulla alia causa prævia manifestâ, scorbutici enim in senio sæpe ex improvise corripuntur in partibus, in pollice pedis frequentius, quia sanguis tunc vappidus & effæctus est, cujus portio relinquitur ob nimiam distantiam à fonte caloris in parte tali externâ, & depascit ibidem partes & fibras (û carneas tam nerveas, & crescens semper seipit versus partes superiores.

Proponitur in hoc casu gangræna exorta ob errorem commissum à Chirurgo, qui in amputatione pollicis manus sinistræ egregiè impedit in principia Chirurgica, nam amputatio fuit factâ infrâ articulum & quidem uno vehementique ictu, in quo dubio procul os tractum in diversas partes acuminatas, quæ postmodum ingentem excitarunt dolorem in perioestio; accedit cauterium actuale quo fores aperuit gangræne, facile enim vitam extinguit. Hinc maximâ opus prudentiâ priusquam deveniamus ad illa remedia extrema, ad amputationem & ustionem.

CASUS XXXI.

De Gangræna brachii & sphacelo ex ulcere
pedis intempestivè occluso.

[Historia vid. pag. 295.]

RESOLUTIO.

NOtari debet, gangrænam esse mortificationem partium mollium & carnosarum, sphacelum verò non tantum mollium sed & duriorum & ossium partium.

Signa gangræne & sphaceli sunt frigus ad tactum cadaverosum, coloris naturalis in livum vel nigrum mutatio, motus & sensus ablatio in parte affectâ.

Verum bene notandum, quod non-

nunquam motus adhuc deprehendatur in parte gangrænosa & tamen pars est mortificata, quod vidit D. D. W. in studioso quodam, si enim gangræna est in extremitate pedis, digiti pedum adhuc tamdiu possunt moveri, quamdiu nervi nondum planè sint exesi, & si crus movetur & contrahitur, etiam digiti pedum. E. motus iste (altem est per consensum & propter communionem non verò partium nervosarum in ipsis pedibus,

CASUS XXXII.
De Gangræna scroti.

(Historia vid. pag. 296.)

RESOLUTIO.

NAm hydropici facillè gangrænâ scroti corripuntur, si motus ad extremum pervenit, & quâs primum instituntur scarificationes in pede altero die statim gangræna adest, & cum spiritus animales in hoc affeetu valde depauperentur, quatenus per vasa lymphatica rupta semper exstillant in cavitatem abdominis, E. irradiatio humorû circumstantium à spiritibus cessat, adeoque calor exinguitur præsertim in illis partibus, ad quas tantâ in copiâ sang. non defertur, & quia scrotum est pars membranosa ad aquam sanguis non ita copiosè affluit, hinc facilius humores depluentes ad illam partem gangrænâ excitare possunt,

Pars gangræna correpta ante omnia tota quantum possibile bene muniti debet ab injuria æris externi, & videndum num calore actuali motus humorum naturalis restitui possit, hinc convenienter lixivium calidè applicata, ita ut singulis horis duplicatis linteis istiusmodi lixivium applicentur, quod si frequentius factum, postmodum cataplasma ex putredine resistentibus imponi potest. Exulare debent Emplastra

frigida & unguenta refrigerantia, & potius actu calida imponenda.

Quod si pars gangrænosa decidat & omnis motus & sensus pereat, indicium est sphaceli, & tunc cogitandum de amputatione, quod si verò profundius adhuc motus vel sensus deprehendatur, tunc nequaquam ad amputationem deveniendum, sed videndum, quomodo pars mortua possit separari à sana. Sic curavi aliquando, inquit D. D. W. Legatum quandam gangrænâ in aliqua parte correptam, cujus superficies erat mortificata, sed cum profundius adigerem lancetam, & perostium feritem, vehementissimum adhuc sensit dolorem, E. in hoc casu nondum pervenire debemus ad amputationem.

Hoc adhuc observandum, quod in curatione gangræna loco spir. vini semper substituendus sit spiritus frumenti: quod si verò ad amputationem partis sphacelatæ accedendum sit, tunc in promptu stare debent medicamenta cardica, ut æger statim post operationem refici possit. Si in sphacelo pars cadaverosa separanda sit à sana, tunc egregiè convenit butyrum g. ii. u. & unguentum Ægyptiacum compôsitum seu magisteriale, illa enim brevi temporis spatio carnem cadaverosam absumunt.

CASUS

CASUS XXXIV.

De Maculis epaticis.

(Historia vid. pag. 298.)

RESOLUTIO.

Vulgo ita vocantur, quia putant ori-
ri ex intemperie calida hepatis, cum
tamen potius ex sang. valde acri & seroso
ortū habeant, sunt maculæ sese diffundens
res, non sine pruritu & asperitate cutis.

Internè egregiè convenit serum lactis
tamarindinum, vel serum lactis cum
succis antiscorbuticis. Externè succus ci-
tri commendatur, ut & unguentum de a-
quilegia, cujus descriptionem habet Sen-
nertus,

CASUS XXXV.

De Canitie.

(Historia vid. pag. 298.)

RESOLUTIO.

Ad retardandam canitiem conveni-
unt salia omnia alkalica volatilia &

Urinosa medicamenta è viperis præpara-
ta, quæ crasin sang. sarram tectamque ser-
vant.

CASUS XXXI, & XXXVII.

De Vulneribus.

(Historia vid. pag. 299. & 301.)

RESOLUTIO.

Notari potest in genere, quod in vul-
neribus semper occurrendū sit ur-
gentioribus symptomatibus: sic quando
Medicus vocatus ad ægrotum observat

magnam hæmorrhagiam; tunc ante
omnia illa sistenda; si epilepsia adsit &
convulsiones, ante omnia iis occurrendū;
sedatis paulisper urgentioribus sympto-
matibus, tunc primò vulnus mundifican-
dum, post si adsint abradendi, & si quid

EXTRA-

extranei inciderit in vulnus eximendum & vulnus convenienter ligandum; & cum altero vel tertio die graviora symptomata supervenire soleant in vulneribus, considerandum est, num V.S. sit necessaria nec ne, si hæmorrhagia largior non præcesserit, si magna inflammatio metuatur, si corpus plethoricum sit, tunc extempore V. S. instituenda quo humorum effluxus ad partem affectam avertatur.

De purgatione multa proponunt Veteres, & purgantia in vulneribus valde commendant. Verum abstinendum est ab illis quantum possibile, cum humores vi purgantis exagitati ruant potius ad partem affectam. E. quovis studio tranquillitas partium fluidarum est querenda, si tamen alvus sit adstricta, enemata convenienti fœces educendæ. Nec movere nos debet, quod apud practicos in omnibus vulneribus purgantia proponantur; tutius enim est abstinere ab illis, quam in usum vocare.

Vulnera capitis vel terminantur extra cranium, vel profundius adacta penetrant cranium in ipsam cerebri substantiam usque sæpius tamen majus periculum oritur ex contusione capitis, quam vulnere ejus, nam si gladio v.g. vulnus infligatur capiti, sæpius propter contusionem illam violentam lamina interior frangitur, salva manente exteriori: constat enim cerebrum, ut notum, duabus laminis exteriori & interiori.

Cranium num sit læsum seu fractum, hoc vel patet ex intuitu, vel stylo exploratur, vel si æger non possit mastieare, nec dentibus nucem a vellanam frangere: vel si dentibus filum apprehendat, & Chi-

turgus concutit filum digitis, statim vehementissimum percipiunt dolorem si cranium sit fractum.

Tandem ex symptomatibus vulneris conditio facilè cognosci potest, si enim in vulnere capitis statim coincidat epilepsia, convulsiones, sopor, indicium est cranium esse fractum, sanguinem extravasatum, & cerebrum esse valdè concussum.

Signa diagnostica sunt facilia in vulneribus, & si ve carniū sit fractum seu integrum si graviora symptomata adsint, eadem methodus requiritur medendi: excipitur tamen si fractura incurrat in senus & oculis deprehendatur, quod tunc ante omnia fragmenta ossæa, si possibile, sint eximenda.

Prognosis; omne vulnus capitis quocunque in loco sit, est periculosum propter consensum cum toto systemate nervoso, præsertim si pericranium sit læsum & vulneratum, periculosius tamen si vulnus vicinum fururis, si statim vulnerati fiant epileptici, vel graviori sopore corripiantur cum abolitione motus & sensus.

Quær. Num vulnera cerebri sint lethalia? R. Dicimus vulnerari posse partes extra cranium cum cranio, dura matre, pia matre & ipso cerebro citra vitæ jacturam, si legitime in curatione procedatur. E. non absolute vulnera cerebri lethalia sunt, sed saltem periculosissima. Apud Veteres habemus varios casus & historias quæ testantur auferti quid posse de substantia cerebri citra vitæ dispendium.

Inter Neotericos Clarissimus Diembrock casum valde notatu dignum proponit de cerebri vulneratione.

Si dolor sit valde acutus & pungitivus indicium est fragmenta quædam calvarie seu cranii adacta esse in meninges, quapropter maturè quantum possibile illa extrahenda, cum alias inflammatio & subsequens putredo mortem inducere possit.

Si cranium non sit fractum, nihilominus adfit abolitio motus & sensus, sopor, indicium est sang. extravasatum jacere sub cranio, qui si mature non eximatur, putredinem & acridinem contrahit & cerebri substantiam inficit, ut graviora symptomata, imò mors sequatur. Et tali in casu proponitur Trepanatio, quo instrumento cranium perforatur ad evacuandum sanguinem extravasatum. Sed nec illa operatio periculo caret, tum quod multi Chirurghi in illa non sint exercitati, tum etiam quod sæpius Medicus & Chirurgus ignorent quâ in parte & quo in loco lateat sanguis ille extravasatus.

De externa vulneris Curatione pauca proponenda, quia pertinet ad Chirurgos, & Medicus rarò præscribit, hoc tamen notari debet, flores rosarum medicamenta externa semper debere ingredi, imò nec sacculos cephalicos, hoc est, repletos herbis cephalicis & vulnerariis & vino coctis, negligendos esse: v. g. ℞. Flor. rosar,

rubrar. anch. salvia aa. p. j. herbar. beronica, majoran. hepatica hellata, veronica aa. m. j. incisa grosse indantur sacculo in vino coquendo, qui capiti calide semper imponi debet.

Si in conspectum veniant meninges, tunc egregiè convenit mel rosarum cum spiritu vini mixtum, quod ipsis meningib. imponitur. Intèrè semper admiscenda sunt antiepileptica medicamenta, E. g. ℞. pulv. Marchionis specif. cephal. ℞. m. f. pulvis pro 1. dosi.

℞. ∇æ cerarum nigrorum folior tiliæ, betonic. aa. ℥j. m. pro vehiculo. Vel ℞. Fœculæ pœonia, succin. præparat. ocul. canc. cranii humani præparat. aa. gr. v. Si sopor adit, addatur castoreum, salia volat. ad gr. ij. iij. vel iv. m. f. pulvis pro 1. dosi. Si sopor adfit conveniunt

℞. Aquæ lilior. convall. cum vino epilept. Langii aa. ℥ß. veronic. cerarum nigrorum aa. ℥ß. syrup. flor. pœonia ℥ß. m.

Si sinus valde urget convenit decoctum C. C. cum radice scorzonera, vel julepus ex aquis appropriatis, v. g. ℞. Aquæ cerarum nigrorum ℥ß. syrup. flor. pœonia ℥ß. m. pro potu ordinario.

Interdicendus est usus vini in omnibus vulneribus.

CASUS XXXVIII.

De morte repentina ex vulnere cordis.

(Historia vid. pag. 302.)

RESOLUTIO.

Vulnera cordis lethalia quidem sunt, interim tamen vulnerati ad aliquot

dies adhuc vitam pertrahere possunt, si nempe vulnus non sit adeò profundum.

ii

CASUS

CASUS XXXIX.

De Vulnere pulmonum.

(Historia vid. pag. 302.)

RESOLUTIO.

IN vulneribus pulmonum cautè est procedendum, quia facilè post se relinquunt empyreuma vel phthisin. hinc semper theriaca vulneraria exhibenda, inter quæ palmam aliis præcipiunt Veronica, hedera terrestris, scabiola, pilosella, tunc egregiè etiam convenit sperma Ceti si ad-

sit maxima spirandi difficultas ad ðj. ve
zß. exhibitum.

In omnibus autem vulneribus quacunque in parte sint, hoc decoctum vulnerarium tuto exhiberi potest. R. herb. veronic. vincæ pervinc. arthemisiæ rubræ, pilosellæ aa. m. j. coquantur in s. q. vel anaticâ portione aquæ fontanæ aquæ fontanæ & vini, colaturæ detur ter de die ad ʒiij. vel iv.

CASUS XL.

De Vulnere femoris sclopeto inflicto lethali.

(Historia vid. pag. 303.)

RESOLUTIO.

NON rarè, vel propter partis affectæ conditionem, seu peculiarem dispositionem, vel ab empyreumate, vel quod vulnus inflictum fuerit instrumento quodam venenato, gravissima supervenire solent vulneribus alias levissimis symptomata, ut animideli quium, anxietates, cholera &c. ubi statim confugiendum ad alexipharmaca præsertim ad discordiam, quod internæ & externæ vulneribus impositum egregiè conducit.

Quid si verò os fuerit læsum, nunq. curatio expectanda, nisi omnia fragmenta è vulnere sint exempta: hinc videmus quod sæpius singulis annis vulnera iterum sponte aperiantur, & hoc certissimum est indicium os esse læsum, si enim rimam contraxerit os, tunc vulnus quamvis coalescat, facilè tamen iterum recrudescit tamdiu, donec pars illa quæ rimam contraxit sit ablata: & hoc fit sæpe intra biennium seu triennium, ut postmodum ossæ fragmenta è vulneribus egrediantur. Vide Barbett. Chirurg.

LIBER